

nedokáže odpovědět (tamtéž). Z tohoto důvodu se jeví jako opodstatněné zaměřit se na to, co šetření TALIS vypovídá o subjektivně vnímané zdatnosti učitelů.

Řada studií prokázala pozitivní souvislost mezi vnímanou vlastní zdatností učitelů a lepšími výsledky i lepší motivací žáků, učitelé používanými výukovými postupy, zaujetím pro výuku, zodpovědným přístupem, jejich spokojeností v zaměstnání a celkovým přístupem k výuce (jejich přehled viz [OECD, 2014](#)). Nižší míra vnímané zdatnosti naopak souvisí s častější potřebou učitelů ukáznovat žáky, se skepsí učitelů, co se žáci naučí, vyšší mírou stresu a také nižší mírou spokojenosti učitelů v zaměstnání (OECD, 2014, s. 182). Zároveň z analýz dat z šetření TALIS 2008 vyplynulo, že učitelé s vyšší subjektivně vnímanou zdatností využívají častěji pestřejší škálu výukových postupů, častěji uplatňují efektivní výukové metody, je pro ně snadnější zavádět inovace, jsou aktivnější ve snaze pracovat na svých dovednostech ve škole i mimo školu, pracují méně izolovaně a více spolupracují i sdílejí své zkušenosti s dalšími učiteli ([Vieluf et al., 2012](#), s. 15, 18, 20, 32, 115, 119).

O spokojenosti učitelů v zaměstnání

Pro motivaci učitelů k jejich práci je kromě pocitu zdatnosti důležité, aby byli ve svém zaměstnání spokojeni. Mezinárodní zpráva z šetření TALIS 2013 ([OECD 2014](#), s. 183) předkládá přehled výzkumných zjištění (Klassen et al., 2009; OECD, 2009; Judge et al., 2001; Lee, Carswell, & Allen, 2000; Kardos & Johnson, 2007; Caprara et al., 2003), která poukazují na pozitivní souvislost mezi spokojeností učitelů v zaměstnání s jejich subjektivně vnímanou zdatností, a to napříč kulturami. V rozmanitých pracovních vztazích souvisí spokojenost v zaměstnání s vyšší odpovědností, a tedy i s pracovním výkonem. Spokojenost v zaměstnání tudíž hraje důležitou roli v postojích učitelů a v jejich snaze uspět v každodenní práci s dětmi.

Mezinárodní zpráva z šetření TALIS 2013 ([OECD 2014](#), s. 182–183) také představuje samotný koncept spokojenosti v zaměstnání. Ten vychází z pocitu naplnění a uspokojení z práce v daném zaměstnání, přičemž v rámci spokojenosti učitelů v zaměstnání se rozlišuje zejména mezi spokojeností s povoláním učitele a spokojeností s pracovním prostředím. Mezinárodní zpráva odkazuje na výzkumy (Butt et al., 2005; Crossman & Harris, 2006; Dinham & Scott, 1998), které naznačují, že učitelé bývají obecně spokojeni s těmi aspekty své práce, které se týkají jejich výuky, jako je náplň práce a profesní růst, nicméně bývají nespokojeni s jinými aspekty, které ovlivňují jejich pracovní výkony, jako jsou pracovní podmínky, mezilidské vztahy a plat.

Z šetření TALIS 2008 vyplynulo, že spokojenost učitelů v zaměstnání souvisí nejlépe s jejich subjektivně vnímanou vlastní zdatností, s jejich hodnocením atmosféry ve třídě při výuce a také atmosféry ve škole. Šetření také naznačilo, že učitelé, kteří se domnívají, že ve své škole dobře vycházejí se žáky a se svými kolegy, jsou ve svém zaměstnání spokojenější ([OECD 2009](#), s. 119–120). Šetření TALIS 2008 se ČR neúčastnila, proto se v této kapitole zaměříme na spokojenost učitelů v zaměstnání (a také jejich subjektivně vnímanou zdatnost), jak ji vnímají učitelé v ČR v šetření TALIS 2013.

1.2 Zjištění

Výsledky o subjektivně vnímané zdatnosti a spokojenosti učitelů v zaměstnání budou znázorněny pomocí indexů. Základní statistickou analýzou byly nalezeny skupiny položek, které měří různé koncepty, a následně bylo konfirmační faktorovou analýzou potvrzeno, že takto vzniklé indexy jsou vnitřně konzistentní a použitelné ve všech zemích účastnících se šetření TALIS 2013. Každý